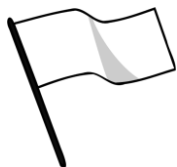

מחנה ישראל

אִישׁ עַל-דָּגְלוֹ בְּאַתֶּת לְבֵית אֲבֹתָם יִחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
מִנֶּגֶד סָבִיב לְאַהֲל-מוֹעֵד יִחְנוּ. (דברים ב, ב)

מורים יקרים,

כל ההכנות למסע ולחניית בני ישראל במדבר נעשו לפי ציווי ה' למשה ואהרן, בצורה מדויקת ומפורטת. בהכנה זו היה סדר מופתי, הן מבחינה רוחנית והן מבחינה מעשית.

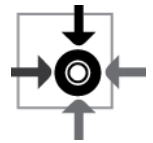
מבחינה רוחנית – מחנה ישראל ומחנה לוי היו מסודרים סביב משכן ה', וכל שבט היה במקום הראוי לו. מבחינה מעשית – מחנה ישראל היה מסודר לקראת המסע במדבר ולקראת הכניסה לארץ והמלחמות. כל דגלי "חנה" ו"נסע" היו מסודרים לפי התפקיד ולפי גודל האוכלוסין.

מחנה מסודר שכזה היה ראוי להשכנת השכינה בו, וחשוב היה לשקוד ולהקפיד על קדושתו וטהרתו. כאשר שכינת ה' שרתה על מחנה ישראל, הוא היה מוגן מפני אויביו, כפי שכתוב בחומש דברים כח, י:
"וַיֵּרְאוּ כָּל-עַמֵּי הָאֶרֶץ בִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ וַיֵּרְאוּ מִפָּנֶיךָ."
המשימה עוסקת בהבנה של סדר המחנה ושל פרטים שונים הקשורים בו.

ידע קודם (פרשות במדבר ונשא)

1. מפקד בני ישראל;
2. סדר המחנה וסדר המסע במדבר;
3. תפקידי משפחות הלויים;
4. חנוכת המשכן ומתנות הנשיאים.

יעדי המשימה והמיומנויות הנבדקות

1. איתור פרטים וארגונים מחדש בתרשים (שלב 1 ושלב 2);
2. שכתוב פרטים מתוך הפרקים של מסע המחנות לשפת התלמיד, כגון מספרים, רוחות השמים ודגלים (שלב 1);
3. הכללה – יצירת סמל למאחד בין הקבוצות (שלב 3)

התנאים לביצוע המשימה

1. עבודה אישית בחלק הראשון ובחלק השלישי של המשימה; עבודה אישית או עבודה בזוגות בחלק השני שלה;
2. כשני שיעורים בכיתה.

התוצר המצופה מהתלמיד

1. תרשים המחנות במדבר, שבו ישבץ התלמיד את הפרטים האלה:
 - א. שמות השבטים ומקום חנייתם;
 - ב. מספרי השבטים ומנינם;
 - ג. מקום המחנות – השכינה, לוייה, ישראל;
 - ד. ארבע רוחות השמים בלשון התורה ובלשון ימינו;
2. זיהוי כל הנעלמים המופיעים בתרשים לפי חידות;
3. תרשים הדגלים שיושלם על ידי התלמיד;
4. תרשים הקהלים בישראל שיושלם על ידי התלמיד.

החומרים לביצוע המשימה

- המשימה לתלמיד "מחנה ישראל" שבה אמצעי העזר האלה:
- תרשים "אילס" בחלקו של סידור חניית בני ישראל במדבר;
- רשימת חידות שבעזרתן יזהה התלמיד את הנעלמים בתרשים;
- תרשים הדגלים;
- תרשים קהילות ישראל.

הנחיות לביצוע המשימה

שלב 1: תרשים מחנה בני ישראל במדבר

"וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה בֶּן הָנוּ לְדֹגְלֵיהֶם וְכֵן נָסְעוּ אִישׁ לְמִשְׁפַּחְתּוֹ עַל בֵּית אֲבֹתָיו." (דברים ב, לד)

עבודה אישית בכיתה

התלמידים מקבלים תרשים "אילס" בחלקו של סידור חניית בני ישראל במדבר.

הם נדרשים לעבוד לפי ההנחיות האלה:

- למקם כל שבט במקום החנייה שלו לפי התורה, למקם כל משפחה ממשפחת הלויים במקום החנייה שלה ולסמן את המקום שבו חנו משה ואהרן.
- לכתוב את ארבע רוחות השמים במקום הנכון בתרשים, בלשון התורה ובלשון ימינו. (בתרשים כתוב צד צפון. התלמידים ישלימו את שלושת הכיוונים האחרים).
- לכתוב ליד כל שבט את מספר אנשי השבט לפי המפקד, בלשון התורה ובספרות. התלמידים אינם נדרשים למלא את כל המספרים, שכן חלק מהם כבר כתובים בתרשים. בחלק מהשבטים המספר כתוב בספרות והתלמידים צריכים להשלים אותו בלשון התורה, ובחלק אחר – המספר כתוב בלשון התורה והתלמידים צריכים להשלים אותו בספרות.
- לאתר את מספר כל בני ישראל בעת החנייה במדבר, ולכתוב אותו בלשון התורה בתחתית התרשים.

כדי להשלים את המשימות בהצלחה, ייעזרו התלמידים גם בחומש וגם בתרשים.

שימו לב! כאשר משכפלים את המשימה לתלמיד, כדאי להדפיס את תרשים המחנה בנפרד (על דף גדול), ולתת אותו לתלמידים כדף נפרד. כך יהיה להם קל יותר לעבוד.

יש לוודא שהתלמידים מבינים היטב את ההנחיות במשימה לתלמיד, ולהוסיף הסברים לפי הצורך. כמו כן יש לצפות בתלמידים בזמן ביצוע המשימה כדי להעריך את מיומנותם באיתור הפרטים החסרים בתרשים.

תרשים פתור

"צפנה"

צפון

ומטה נפתלי

"ויפקדיהם *nefe וחמישים*"

אלף וארבע מאות = 53,400

דגל מחנה *ד* 1

"ויפקדיהם שנים ושישים אלף"

ושבע מאות = 62700

מטה אשר

"ויפקדיהם אחד וארבעים"

אלף וחמש מאות = 41,500

מטה *nese* 5

"ויפקדיהם שנים ושלשים אלף"

ומאתים = 32200

דגל מחנה אפרים

"ויפקדיהם ארבעים אלף"

וחמש מאות = 40500

מטה בנימין

"ויפקדיהם *חמשה ואלפים*"

אלף וארבע מאות = 35,400

מחנה לוי

משפחת *מרי*

משפחת *מרי* 4

מחנה שכינה

משפחת *מרי* 2

קרת

מטה יששכר

"ויפקדיהם *ארבעה וחמישים*"

אלף וארבע מאות = 54400

דגל מחנה יהודה

"ויפקדיהם ארבעה"

ושבעים אלף ונש

מאות = 74600

מטה *זבולון*

"ויפקדיהם שבעה וחמישים"

אלף וארבע מאות = 57,400

מטה גד

"ויפקדיהם חמישה וארבעים"

אלף ונש מאות וחמישים = 45650

דגל מחנה ראובן

"ויפקדיהם *עשה וארבעים*"

אלף וחמשה מאות = 46500

מטה שמעון

"ויפקדיהם תשעה וחמישים"

אלף ושלש מאות = 59300

ת'אנה

דרום

הנחיות לביצוע המשימה

שלב 2 : חידון – פתרון חידות המרמזות על דמויות, על שבטים ועל מוצגים במחנה ישראל במדבר

"עַל פִּי ה' יִחַנּוּ וְעַל פִּי ה' יִסְעוּ." (דברים ט, כג)

עבודה בזוגות או עבודה אישית – לשיקול דעתכם
במקומות שונים על התרשים "האילס" יש צלליות של "נעלמים", והתלמידים צריכים לזהות אותם.
כדי לזהות את הנעלמים, עליהם לפתור את החידות בדף החידון (עמוד 4 במשימה לתלמיד).
לכל חידה יש מספר. התלמידים נדרשים לפתור את החידה ולכתוב את מספר החידה במקום המתאים בתרשים.

שימו לב! בשלב זה כדאי להסביר לתלמידים את ההנחיות, ואפשר גם להביא דוגמה.

להלן החידות הכתובות במשימה לתלמיד, ופתרון:

1. מקומי בסדר המסעות מאפשר לי להשיב אֲבֹדֹת. **שֵׁט דן**
2. אני אחד מנושאי המנורה. **קֹהֵת**
3. שבטי הוא הגדול בשבטים. "ראשונים תמיד אנחנו!" **שֵׁט יְהוּדָה**
4. בזמן המסעות – למשכן אנו נכנסים, את הכלים לבני קהת אנו מארגנים. (פרק ד) **אֶהֱרֹן וְכָהֵן**
5. אנו השבט הקטן ביותר במחנה ישראל. **שֵׁט מְנַשֶּׁה**

הנחיות לביצוע המשימה

שלב 3א : "יחד שבטי ישראל"

עבודה אישית

ספר במדבר נפתח בתיאור מחנה ישראל. תיאור זה של העם הוא חדש ושונה מהתיאור בחומש שמות. לפנינו ציבור שהוא חלקים חלקים – "איש על מחנהו ואיש על דגלו". לכל שבט יש את הדגל שלו והמיוחדות שלו וביחד מרכיבים השבטים את עם ישראל כולו. במשימה זו התלמיד יזדהה עם אחד השבטים אליו הוא מתחבר ויצור דגל לשבט, הציור יבטא את הידוע לתלמיד על השבט ולאחר מכן יוסיף ויכתוב מדוע בחר דווקא בשבט זה.

שלב 3ב : "יחד שבטי ישראל"

עבודה אישית

לאחר שהתלמידים מסיימים את עבודתם על הדגל של השבט אותו בחרו הם ממשיכים לעם ישראל כיום. הם נדרשים לתת ביטוי למשותף לקהלים בציבור הישראלי בעת הזאת על כל זרמיו ויחודיותם. כמו בעבר כאשר עם ישראל נחלק ל"שבטים" ול"דגלים" של המחנה בשעת משבר, כך גם החברה בישראל כיום מתאפיינת בחלוקות ובתת-חלוקות. וכשם שאז היה דבר המאחד את העם והמשותף לכולם – כך גם היום, כי למרות כל החלוקות כולנו שייכים לעם אחד.

גם בשלב 3ב התלמידים נדרשים לתת ביטוי למשותף ולמאחד באמצעות השלמת המשבצת המרכזית בתרשים, אבל עתה מדובר בתרשים של הקבוצות בישראל היום. הם יכולים לעשות זאת בכל דרך שיבחרו כדי ליצור סמל שנותן ביטוי למאחד ולמשותף בעם. יש להנחות את התלמידים באמצעות שאלות הכוונה: מה המשותף לכל הקבוצות בישראל? מה עושה אותנו לעם אחד? התלמידים יכולים לכתוב כמה מילים (כגון חיים במדינת ישראל, דגל ישראל), לצייר ציור (כגון אנשים מתווכחים, שיח ציבורי), לאייר סמל (כגון סמל צה"ל) או להדביק תמונה (כגון תמונה של הכותל).

לאחר מכן התלמידים יידרשו להוסיף משפט שיסביר את בחירתם.

חשוב לשים לב כי יש להסביר לתלמידים את מה שנדרש, ובה בשעה "לפתוח" את האפשרויות למענה ולהשאיר מקום ליצירתיות ולמחשבה.

בסיום שלב 3 יש להציג את התוצרים לפני הכיתה וללוות את התצוגה בהסברים של התלמידים.

נושא	רמת ביצוע / הקריטריון	רמת ביצוע
שלב 1: השלמת המידע החסר בתרשים מחנה ישראל	שבטים ומספרים – איתור פרטים וארגונים מחדש בתרשים	השגת היעד: השלמה נכונה של מספר האנשים בכל אחד מן השבטים, שבהם חסר המספר בתרשים קרוב להשגת היעד: השלמה נכונה של מרבית הנתונים שלעיל בתחילת הדרך: השלמה נכונה של חלק מהנתונים שלעיל
	רוחות השמים – שכתוב פרטים בשפת התלמיד	השגת היעד: השלמה נכונה של ארבע רוחות השמים בלשון המקרא ותרגומן ללשון ימינו בתחילת הדרך: טעות בחלק מרוחות השמים או אי-השלמתן
	מיקום השבטים – איתור פרטים וארגונים מחדש בתרשים	השגת היעד: השלמה נכונה של כל שמות השבטים במקום הנכון בתרשים בתחילת הדרך: טעות בחלק משמות השבטים או אי-השלמתם
	מיקום משפחות הלוי – איתור פרטים וארגונים מחדש בתרשים	השגת היעד: השלמה נכונה של כל משפחה ממשפחות הלויים ומשה ואהרן בתחילת הדרך: טעות בחלק מהמשפחות או אי-השלמתן
	מספרים – שכתוב המספרים מלשון התורה ללשונו, ולהפך	השגת היעד: תרגום נכון של מספר האנשים בשבעה או בשישה שבטים, שבהם חסר התרגום מלשון המקרא ללשון ימינו, או ההפך בתחילת הדרך: טעות במספר האנשים בחלק מהשבטים או אי-השלמתם
שלב 2: פתרון החידות	איתור פרטים לפתרון החידות	השגת היעד: פתרון נכון של תשע חידות לפחות קרוב להשגת היעד: פתרון נכון של שש עד שמונה חידות בתחילת הדרך: פתרון נכון של חמש חידות או פחות
	ארגון מידע בתרשים – התאמת החידות לצלליות	השגת היעד: התאמה נכונה של לפחות תשע חידות לצלליות שבתרשים קרוב להשגת היעד: התאמה נכונה של שש עד שמונה חידות לצלליות שבתרשים בתחילת הדרך: התאמה נכונה של חמש חידות או פחות לצלליות שבתרשים

נושא	רמת ביצוע הקריטריון	ביצוע מיטבי	ביצוע חלקי
שלב 3א: יצירת סמל למאחד את מחנה ישראל במדבר	הכללה – יצירת סמל למרכיב המאחד או המשותף את הידוע לתלמיד על השבט אותו בחר.	כתיבה או יצירת סמל של המשכן/החושן או של כל דבר המסמל את שייכותו של השבט למשכן, והסבר רלוונטי.	כתיבה או יצירת סמל סתמי שאינו מאפיין את השבט או יצירת סמל ללא הסבר מתאים.
שלב 3ב: יצירת סמל למאחד את עם ישראל כיום	הכללה – יצירת סמל למרכיב המאחד או המשותף לכל חלקי החברה בעם ישראל, והסבר לסמל	יצירת הכללה המבטאת דבר המאחד את כל עם ישראל, באיור או בסמל (כגון דגל ישראל, סמל צה"ל) או במילים (כגון "מדינת ישראל") או במשפט הכתוב בלשון התלמיד	כתיבת כמה מילים או משפט, או איור או סמל, שאינם נותנים ביטוי למשותף לכל הקהלים בעם ישראל